

Το είχα προμηθευτεί παραμονές της 28ης του 2019. Μπήκε στη λίστα αναμονής και κατάφερα να το διαβάσω παραμονές της 25ης του '20. Κάλλιο αργά παρά ποτέ. Εξ' άλλου το μεσοδιάστημα υπήρξε γόνιμο και για άλλες εκδόσεις.

Πολύ χρήσιμο βιβλίο, καθώς ξεκινά με μια εισαγωγή, ακολουθεί ένα χρονολόγιο, συνεχίζει με το κυρίως θέμα χωρισμένο σε 14 κεφάλαια για να ολοκληρωθεί με ένα επίμετρο. Είναι δε χρήσιμο, διότι με μια συντεταγμένη επαγωγική μέθοδο μεταφέρει στον αναγνώστη την πληροφορία και τον οδηγεί σε αντίστοιχα συμπεράσματα. Όλα αυτά με τρόπο και ύφος ήπιο και κυρίως αντιληπτό σε ένα μεγάλο εύρος αναγνωστών, χωρίς το πόνημα να χάνει την επιστημονικότητα του.

Ταυτόχρονα προχωρεί και σε μερικές σημαντικές σημειώσεις που ερμηνεύουν πολλές από τις ιστορικές εξελίξεις. Όπως:

- «Ο θάνατος του πρώην πρωθυπουργού Ανδρέα Μιχαλόπουλου τον Μάρτιο του '38 που άρρωστος σύρθηκε στην εξορία, υπήρξε ίσως η χειρότερη από τις ακρότητες που διέπραξε ο Μεταξάς» (σ.36).

- «Η εντύπωση της ιταλικής διοίκησης ότι ο στρατός τους θα έκανε περίπατο οφειλόταν στην πλήρη άγνοια της ελληνικής προετοιμασίας και αποφασιστικότητας» (σ. 70).

- «Ο αγώνας έγινε πλέον υπόθεση επιβίωσης από τα κρυοπαγήματα. Η θέα των ακρωτηριασμένων νέων έγινε συνηθισμένο τόσο στην μεταπολεμική Ελλάδα όσο και στην

μεταπολεμική Ιταλία. Οι ελλείψεις σε τρόφιμα που έγινε μάλιστα στην Κατοχή αρχίζουν ήδη από 1941 όπως και η χρήση δελτίου» (σ.120).

Για τις ανασφάλειες του δικτάτορα από το ημερολόγιό του στις 30 Νοεμβρίου, 34 μέρες μετά την κήρυξη του πολέμου:

- *«Απόψε τσάι Άγγλων. Είμεθα όλοι. Με προσέχουν πολύ ολίγον. Δεν ξέρω Αγγλικά. Είμαι και κοντός» (σ.121).*

Για την άποψη το στρατηγού Κων/νου Μπακόπουλου διοικητή των δυνάμεων στην ανατολική Μακεδονία:

- *«Ο Γεώργιος, ο Κορυζής και ο Παπάγος έβλεπαν την άμυνα κατά των Γερμανών ως υπόθεση τιμής και όχι αποτελέσματος» (σ.129)*

Η έκδοση ολοκληρώνεται με την παράθεση των απόψεων για το καθεστώς της 4ης Αυγούστου από τον Μάρκο Δραγούμη και τον Γιάννη Κολιόπουλο. Ανάμεσα σε άλλα σημειώνει ο πρώτος:

- *«Τόσο ο Μεταξάς όσο και ο Γεώργιος δεν χαλάρωσαν ποτέ τη βεντέτα τους εναντίον των πολιτικών τους αντιπάλων, συμπεριλαμβανομένων και του κοινοβουλευτισμού» (σ.159)*

Ο δεύτερος αντιτίθεται στην ερμηνεία που, κατά την κρίση του, «φιλοτέχνησε η μακρά και δόκιμη θητεία της δημοσιογραφικής ιστοριογραφίας στον λαϊκισμό η οποία θέλει τον «λαό» γενναίο πάντοτε, αλλά προδομένο από τους ηγέτες του, αγνό δίκαιο και ανεύθυνο για τις εκάστοτε συμφορές της χώρας, για τις οποίες την ευθύνη φέρουν πάντοτε οι ξένοι εχθροί και οι εντόπιοι συνεργάτες των, οι «παρίες» του έθνους.» (σ.163)